

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 3. szám

1996. március

Magyarország forradalma

A bontakozó kikelet legszebb napja március idusa. Ahogy a tavasz a természet megújulását hozza, úgy hoz ez a nap szívünkbe bizakodást, hitet, reményt a megújulásra. Imnár 148 éve minden

zették a polgári igazságszolgáltatást. Alkotmányos monarchiát teremtettek felelős magyar minisztériummal.

Az átalakulás legitimitását – a Kossuth vezette haladó képviselőknek köszönhetően – senki nem vonhatta kétségbe, s később is, minidig törvényes hivatkozási alap maradhatott.

1848 nyarára azonban az európai forradalmi hullám apadóban volt, s a bécsi udvar fegyveres támadással készült a magyar szabadság eltiprására. Megkezdődött az európai 48 legnagyobb önvédelmi háborúja. A Kossuth vezette Honvédelmi Bizottmány páratlan szervező munkával jelentős erőket mozgósított. Hívó szavára tizezrek fogtak fegyvert.

„Ez volt az évi Csudáknak éve!” – írta Tompa Mihály, az utókor emlékezete pedig eposzokba illő hősi dicsőség fénykörével övezte csatáit. Méltán, mert voltak hős tábornokaink: Bem József, Damjanich János, Guyon Richárd, Klapka György... Voltak hős honvédek, mint a legendás pirossipkások. Áldozatkész önkéntesek, kik Vasvári és Oroszhegyi csapataiban vitézkedtek.

Hősök voltak a diadalmas tavaszi hadjárat katonái: Görgei kivételesen vezéri képességgel irányított hadműveleteinek végrehajtói. Hősök voltak Lenkei ezer veszély közt hazatért huszárai, a székely legények Gábor Áron ágyú mellett, a szolnoki rohamozók, Budavár ostromlói és Komárom védelmezői.

A győzelemhez csak Európa semlegessége hiányzott. A fejletlen nyugat azonban nem kívánta Európában az új nemzetállamok létrejöttét, I. Miklós orosz cár pedig azt tartotta, hogy a magyar forradalmárok nemcsak Ausztria ellenségei, hanem az egész világ rendjének, nyugalmanak felforgatói.

A magyar szabadságharc nem bukott el. Nem belső gyengesége verte le, hanem az ellenség túlereje. A magyar szabadságharc leverette. A fegyveres fellépés súlyos véráldozatokat követelt. Kivégztettek, bebörtönöztek, vagyonukat veszítették és bujdosók hosszú sora jelezte a történelmi vállalkozás árát...

Mégsem volt hiába, ez az áldozat olyan erkölcsi tőkét halmozott fel, amely a nemzet számára mindenkor hitet, bizakodást nyújtó erőforrássá válhatott.

„Vannak Napok, melyek nem szállnak el,
De az idők végéig megmaradnak,
Mint csillagok ragyognak boldogan,
S fényt szórnak minden születő tavaszuknak.”

Mai üzenete? Erről Radnóti sorai jutnak eszembe:

„Él a rossz világot, de mindig tud,
hogy mit kell tenned érte, hogy jobb legyen.”

LADANYI GÁBORNÉ

tavasszal, váltakozó politikai rendszerek ellenére, minden magyar szívbe, külföldön és itthon egyaránt.

Átható erejét érezhetjük ma is, ünnepre készülve. Honnan ez az erő?

„Egyszerre leszakadt az ég a földre, jelenné lett a jövő” - írta Petőfi 1848 tavaszáról. Forradalom vihara száguldott végig Európában. A Palermóban, Párizsban, Münchenben, Bécsben lezajlott megmozdulások hatására „hires bölcsességgel támogatott trónusok dőltek össze.”

A forradalmak híre nem érte készületlenül a feudalizmus béklyóival gúzsba kötött magyar társadalmat. Voltak nagyjai, kik képesek voltak életüket szentelni azért, hogy „csúnyácska hazánkat” a sárból kiemeljék. És voltak „eretnekei”, akik a francia forradalom történetjén nevelkedtek. Nem voltak politikusok, választójoguk sem volt, de amikor órájuk ütött, el tudták játszani történelmi szerepüket. Márciusi ifjak voltak: Petőfi Sándor, Vasvári Pál, Jókai Mór, Irinyi József...

A bécsi forradalom március 14-én megérkező hírére azonnali cselekvés mellett döntöttek. A Pilvax kávéházból kilépve legfőljebb tizenötven voltak, de néhány óra múlva Pest utcáin soha nem látott 20 ezres tömeg hömpölygött. Petőfi Nemzeti Dalával, s az Irinyi által megfogalmazott 12 pontos követeléssel „felfegyverzett” tömeg kivivta a sajtószabadságot, elfogadta követeléseit a városi tanáccsal. Elsápasztotta és megreszkettette a „nagy méltóságú helytartótanácsot,” és megnyitotta Tancsics börtönének kapuit. Petőfi pontosan érezte, e történelmi nap óriási jelentőségét:

„Ott áll majd a krónikákban
Neved pesti ifjúság
A hon a halálórába
Benned lelte orvosát!”

A vér nélküli forradalom követeléseit a pozsonyi országgyűlés – Európában egyedülálló módon – törvényesítette. Felszabadítottak 9 millió jobbágyot, megszüntették a származási különbségeket, beve-

§ hogy tomyosulnak a felhők a gazdaság égboltján, az állampolgárok adóprése

Önnnek joga van tudni...

már akkora szorítású a magyar valóságban. A kormány minden múltbeli és jelenbeli problémát pénzügyi megszorításokkal, újabb sarok kivetésével akar megoldani. Hová lett az a múltbeli idő, amikor nagyszüléink első feladata volt az éves adó rendezése, mert így érezték magukat jól, így volt tisztességes. Az adó megfizetése a becsület, nyugodt élet része volt, hiszen azt minden józan ember tudja, hogy amióta államforma van a világon, azóta adót is kell fizetni. De ha az adó mértéke túllépi az elviselhetőség határát, akkor annak természetes következménye, hogy sokan keresik az adókönyvtés módjait. Előbb a szürke, majd a fekete gazdaság egyre nagyobb tért hódít. Ez a helyzet ma hazánkban, hiszen az is természetes, hogy az adó megfizetése ne veszélyeztesse a megélhetést. Hogy miért tomyosulnak a felhők az adófizetés égen? Napjaink egyik nagy izgalma, hogy vajon milyen címen nyúlnak ismét az adófizetők zsebébe, hogy a társadalombiztosítás 50 milliárdos hiányát 30 milliárddal csökkentsek. A pénzügyminiszter úr a magyar Drakón természetesen újabb adó kivétést ajánlotta, erről viszont a szociálisan érzékeny miniszterelnök úr hallani sem akar, szerinte minden más, csak adó ne legyen a neve az újabb saroknak. Így jöhetett számításba, hogy minden féle jövedelem után fizessék meg a TB jelenleg 42,5%-os terhet, mint például, az étkezési hozzájárulás, a munkaruha juttatás, a gépkocsi használat költségtérítése. Továbbá az ötletek között szerepelt, hogy a jelenleg TB járuléknak nevezett 42,5 %-os terhet nevezzék egészségbiztosítási adónak. E képtelenné tűnő javaslatok mellett azért meg kell említenünk, – amit mindenki érez valamilyen formában, – hogy a társadalombiztosítás szolgáltatásainak körét, színvonalát közben állandóan csökkentik éppen azok javaslatára, akik az újabb adó kivétés formájában dolgoznak. Mi adót fizető állampolgárok úgy gondolom, hogy joggal kérdezzük, hogy készülnek-e hatástanulmányok a lakosság megélhetését meghatározó adó emelések elrendelése előtt? Továbbá vajon vizsgálták-e az egészségügyi biztosítási alap saját működésének hatékonyságát, vajon megtették-e minden intézkedést a be nem fizetett TB tartozások behajtására, valamint a TB fizetés alól kibújók felderítésére, egyáltalán a jó gazda gondosságával kezelik-e a rájuk bízott javakat. E kérdésekre tudni kell a választ, mielőtt azt az eirettentő ötletet a köztudatba dobják, hogy a társadalombiztosítást adóként kezeljék. E gondolatok írása során jut eszembe az a minap olvasott hír, miszerint Kanada valamely tartományában bevezettek egy magyar ötletet. A Magyar Adófizetők Országos Szövetsége még 92-ben javasolta egy nemzetközi konferencián, hogy a pénzügyminiszter személyesen és anyagilag feleljen az általa beterjesztett költségvetés végrehajtásáért, és adót emelni csak népszavazással lehet.

A 2000 éves bibliai írás szerint „Senki sem lehet próféta a saját hazájában” sajnos ma is érvényes, így fordulhat elő a mai pénzügyi kormányzat elutasító, arrogáns magatartása minden negatív következmény nélkül. Ma már odáig jutottunk, hogy még a szakemberek számára is kiismerhetetlenné váltak az adójogszabályok, a törvény szerinti tennivalók. Az elmúlt hónapban az egész ország adóelőleget számolni tanult, hiszen 2 adótábla, a nem egyértelmű előírások, nemcsak a bérelszámolókat, hanem a törvényalkotókat is nehéz, kiismerhetetlen helyzetbe hozták. Nagy itt a baj, amelynek gyökere abban van, hogy a pénzügyi kormányzat csak a pénzforgalmi szemléletben hajlandó gondolkodni, amelyben az adórendszer csak egy algoritmus, amelynek egyetlen célja a bevételek növelése. Amíg ez így marad, addig az országnak nem is lehet adópolitikája. Számítatlan példa igazolja a világon, és persze itthon is, hogy az adórendszer ágazatokat tud felemelni vagy tönkretenni. Gazdaságpolitikai koncepció nélkül az adórendszer csak a pillanatnyi bevételek növelésére koncentrál, sajnos nem moralizál, pedig a szereplői emberek, akiknek a zsebéből kivenni csak a teherbíró képesség figyelembevételével és nagyon körültekintően lenne szabad. Sajnos nem vették ezt sem figyelembe akkor, amikor az

1996. évi SZJA törvényt úgy módosították, hogy az eddigi 0 kulcsos sávot megszüntették, tehát

most már a lakosságnak az a 20%-a is adózik, akik már a teljes jövedelmükből sem tudnak megélni! Mikor Reagan amerikai elnökként hazájában kisebb adókulcsokat alkalmazott akkor ennek hatására 30 %-kal nőttek az adóbevételek.

Ezen adófizetési és megállapítási gondok közepette olvashattuk a hírt, hogy a pénzügyminiszter vezette delegáció „jól vizsgázott” Párizsban az ország felülvizsgálati ülésen, ahol az volt a tét, hogy hazánkat is felvegyék a világ legfejlettebb gazdaságait tömörítő szervezetbe 27. tagként. Ennek a szervezetnek a rövidített neve: OECD, a volt szocialista blokkból Csehország után másodikként juthatunk be. Ez azt jelenti, hogy 3 területen „vettük” az akadályt, a környezetvédelem, az adózási, valamint a devizagazdálkodási normákat illetően. A hír olvasásakor önkéntelenül felvetődik a kérdés, hogy a 96. évi adótörvény módosítások, amelyek egy két abnormitásról már ebben a cikkben is szóltunk, nem azért születtek-e, hogy megfeleljünk az OECD normáknak?...

A pénzügyi vezetés bizik abban, hogy március 15-ig megszületik az IMF-el az újabb megállapodás a készenléti hitelre, és ha a két feltétel teljesül, akkor március végén az OECD döntése alapján hazánk is bekerülhet a legfejlettebbeket tömörítő klubba. Hogy milyen előnyünk származik a tagságból? Arról annyit lehet ma tudni, hogy a szakembereink hozzájuthatnak a párizsi szervezet adattárához, a 26 fejlett ország gazdaságáról, politikájáról, társadalmáról, kivéve a hadügyet, külügyet, és biztonsági szolgálatot. A tagságunk az IMF megállapodással együtt tényleges kamatcsökkentést is eredményezhet, az olcsóbb hitelek közelébe kerülhetnek a magyar vállalkozók. Az OECD klub országaiban sehol sincs olyan magas ÁFA kulcs, mint nálunk, továbbá a magyar adórendszernek is követni kell azokat a gyakorlatokat, hogy például a fogyasztási adók vonatkozásában az ABC termékek fogyasztási adójára kell koncentrálni, azaz az alkohol, benzin, és cigarettáról van szó. Továbbá az arany ékszereket terhelő fogyasztási adó eltörlése biztos, hogy segítené a fekete gazdaság átterelését az adózók világába. A vagyonadó szintén izgalmas kérdése a magyar adórendszernek. Tulajdonképpen, ha jól belegondolunk, már létezik, csak nem így hívják. Gondoljunk csak az ingatlan átírási illeték mértékére. Jóval magasabb, mint az illetéknek illene, mert az eredeti hivatása az államigazgatási eljárás vonatkozó költségének fedezete. A magyar illetékdíj mértéke miatt inkább tekinthető ingatlanadónak. Vagy a helyi önkormányzatok által bevezetett építmény, telek adó, mi más ha nem kvázi vagyonadó? Ezt az adónemet a jogi személyek praktikusan ki is tudják kerülni, ha nem ingatlant adnak el, hanem azoknak a cégeknek az üzletrészeit, amelyek tulajdonában van az ingatlan. Mindezek ellenére 97-re tervezik az ingatlanadó bevezetését, ugyanis ekkorra várható a számítógépes nyilvántartás országos szintű feltöltése. Ma még az is nyitott kérdés, hogy a tervezett ingatlanadó, vagyonadó nem helyi adóként fog-e funkcionálni.

A magyar adórendszer problémáiból csak a jéghegy csúcsát mutattuk be, de ez is éppen elég ahhoz, hogy az illetékesek már „adóműhelyekben” elkezdjék az átlátható, kiszámítható, és néhány évig változatlan formában működhető adórendszer kidolgozását. Ez is hozzátartozik a stabilizációhoz, a magyar gazdaság fejlesztéséhez.

Császárné Gyuricza Éva

FONTOS INFORMÁCIÓ!

Az Agrárkamara állami beavatkozást sürget a sertéspiaci „zúzavár” miatt. A kamara állásfoglalása szerint a piaci árak olyan mértékben tértek el, ami már veszélyezteti a kereslet-kínálat egyensúlyát. Az FM Agrárrendészeti Hivatalának elnökhelyettese szerint nincs szükség különösebb beavatkozásra. A termelőket nem a mindenáron való sertéstartásra, hanem a minőségi termelésre kell (lene) ösztönözni. De hogyan? Ez az a kérdés amire a válasz késik. Egyenlőre annyit lehet tudni, hogy nincs szükség 10 millió sertésre.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endródi harangok istencsereő szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósaí sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrődi!”

Tímár Máté

A két Paróczai Gergely

Az apa 1911-ben Endrődön született.

Szülei nagy áldozatok árán taníttatták Szegeden. 1930-ban szerzett oklevelet. Hazatérve, Kondoros-tanyán, a Község-sor elemi iskolájához került. Hat osztályt tanított. 1933-ban nősült. Három gyermeket szült a családba Kalmár Katica, az utolsó endródi bírő lánya. Aztán Décspaskomon,

majd Öregszőlők tanyai osztatlan iskolái tanítója lett. 1941-ben jutott be Endrődre. 1942-44 között volt olyan idő, mikor Csejtpusztá, majd Nagylapos tanyán helyettesítette a katonai szolgálatra behívott Lesniczky fivéreket. Éveken át tanított óraadóként a helyi iparos tanonciskolában.

A front közeledtével behívták katonának. Érsekújvártól eljutott Schlessvigholsteinig. Az amerikai hadifogságból 1946 januárjában tért haza.

1947-ben körzeti tanulmányi felügyelő. 1950-ben megbízták a dolgozók általános iskolájának megszervezésével és vezetésével. 1949-52 között elvégezte a tanárképző magyar-történelem

szakát. Különös gondot fordított a szép magyar beszéd és a helyesírás fejlesztésére. Tanítványai tréfásan „Tollbamondás tanárúr”-nak nevezték el. A nyári szünidőt éveken át a termelőszövetkezetben dolgozta végig, hogy az öttagú családról gondoskodjék. Ő volt az, aki a legideg-feszítőbb helyzetben is „nyugi”-ra hangolt bennünket. Az ötvenes években eredményesen tevékenykedő pedagógus színiátszó csoport működésében is részt vett. A szövetkezetben munkaegység-számításra tanította a tagokat. Igazi,

gárdonyigézés, áldásos tanítói tevékenységet fejtett ki 42 évig tartó működése során. 1983-ban megújította a Kalmár Katalinnal a „holtomiglan-holtodiglan” szent fogadalmát. Családi életük a békesség, szeretet, megértés példaképe lett. Életük legnagyobb csapása a 30 évesen elhunyt „Gréci” fiúk elvesztése volt. Soha nem heverték ki.

Igaz vallomása: „Gondjainkért, bajainkért nem okoltunk senkit. Boldogok voltunk, mert együtt éltünk. Egész életemben azt csináltam, amit rajongásig szerettem: tanítottam, neveltem. Igyekeztem ember lenni, a helyemet megállni becsülettel, Isten és ember előtt. Életem, ha lehetne, újból így élném le, mert a nap fénye és borúja szívembe-lelkembe eresztette magát kitéphetetlenül.”

Ifj. Paróczai Gergely (Gréci) 1936-1966

Előszülött volt a családban. Iker húgai nagyon szerették a kedves, barátságos,

okos és szép bátyjukat. Szülőfalujában a tanulótársak és tanítók, tanárok kedvence volt. Szeghalmon végezte a gimnáziumot. Az „osztályharcos idők”-ben sokat nélkülözött a család, mivel a középparaszt bírő-nagyapa osztályidegennek számított. (Soha jobb bírója nem volt

Endrődnek!) Kitűnő érettségivel is nehezen jutott főiskolára. Apjától, anyjától az irodalmi lelkületet örökölte. Én ajándékoztam neki Juhász Gyula Hárfa c. verses kötetét. Nagyon szerette. Évek múltán is többször felemlítette, mikor a költészetéről cseréltünk gondolatokat. Aztán Szabó Lőrinc, Arany, Ady került a hosszú kedvencsor elejére. Gimnazistaként kezdett verselgetni. Majd a Szegedi Tanárképzőn bontakozott ki egyéni hangja.

Költő barátja, Papp Lajos így vélekedett róla: „Maga volt a megtestesült önzetlenség. Messzebb jutott volna, ha önmagával és a világgal szemben, több hiúság, akarókság szorult volna belé. Többet jelentett számára másokért lelkesülni, más dolgaiban hinni, mintsem hogy magára figyelt volna. Széles váliú, pirosposzsgás arcú, faluról jött legény. Hogy tudott nevetni! Jó társaság volt, kellemesen énekel... Ha olykor elmentünk valahová, hegedűt kért és muzsikált. Egész éjszaka elhallgattuk volna. Rengeteg népdalt, még több magyarnótát tudott. Kiegyensúlyozott ember volt. Azt hiszem a belőle áradó egyenletes melegség, harmonikus derű egyik magyarázata, hogy olyan sokan szerették.”

1950-ben esküdtött Szegeden örök hűséget Dr. Karacs Ilona szigorló-orvossal. Makó, Salgótarján az életútjuk. Két gyermekáldás jutott nekik.

Versei a Szegedi Fiatal Írók Antológiájában, a Tiszatájban és a Palócföldben jelentek meg. Ígéretes költői pályáját 30 éves korában törte derékba a későn felismert gyógyíthatatlan betegség. Versei összegyűjtésére, kiadására érdemes lenne áldoznunk, hogy szép, értékes alkotásai sokaknak szerezzenek kellemes, boldog órákat!

MÁRTON GÁBOR

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Március 14-én Dr. Latorcai János városunk vendége lesz és ünnepi beszédet mond a márc.14-iki ünnepségeken a gyomai Sportcsarnokban 16 órakor.

Előtte 13 órakor a KDNP kihelyezett elnökségi ülés lesz a megyei országos küldöttek részvételével. az endrődi Községi Házban.

A délutáni ünnepségre az autóbussz a Műv. Háztól 15.30-kor indul. Kérjük tagjainkat, hogy minél többen vegyünk részt a városi rendezvényen. Az ünnepség után koszorúzás lesz a gyomai hősi emlékműnél.

Az endrődi születésű Bella Józsefnek megjelent legújabb – saját rajzaival illusztrált – verses kötete: „Egymáshoz koccantunk” címmel. Bevezetőben így vall önmagáról: „A világ több országában dolgoztam, így Kínában, valamint Oroszországban is, de bárhová megyek a festészet és a versírás mindig velem van. E kötetben verseim egy töredékét nyújtom át az olvasónak.”

Március 15-én 9 órakor lesz az endrődi rk. templomban a szentmise. Majd zászlófelvonás és ünnepi műsor az országzászlónál. Az ünnepi műsort a Rózsahelyi Kálmán Ált. Iskola rendezi, ezt követi a koszorúzás. Reméljük, hogy a Kereszténydemokrata Néppárt tagjai itt is teljes számban lesznek jelen, hogy méltó módon ünnepelhesük meg nagy, nemzeti ünnepünket.

Hadirokkantok Hadiórvák Hadiözvegyek Országos Szövetsége Gyomaendrődi szervezete minden hó első péntekén Gyomán az Önkormányzat kis tanácstermében, Endrődön pedig minden hó harmadik péntekén a Községi Házban 9-11 óráig fogadó napot tart.

1996. március 11-én TÍMÁR MÁTÉ író az endrődi könyvtárban tart író-olvasó találkozót. Mindenkit szeretettel várunk.

1996. február másodikán az endrődi Rózsahelyi iskolában Kunkovác László fotóművész a Mongol-Altáj kultúráról tartott előadást. Ez volt Gyomaendrőd város Millecentenárium sorozatának nyitó rendezvénye. Az előadást a Magyar Televízió is felvette.

1996. február 17-én szombaton délután megtartották az endrődi Községi Házban a TEAHÁZ első ren-

dezvényét. A főleg fiatalokból álló közönség asztalhoz ülve fogyasztotta a felkínált teát és süteményt, és közben Hevesi Imre igen színvonalas, szórakoztató zenei műsorát hallgatta.

A TEAHÁZ minden hónapban egyszer nyit ki. A legközelebbi rendezvényünk hírét plakátokon tesszük közzé. Várunk benneteket fiatalok!

ÖRÖMHÍR Két IBM típusú számítógépen tanulhatnak ezután a számítástechnikát a Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola érdeklődő tanulói. A gépeket az iskola dolgozóinak javaslatára az 1 napos sztrájk miatt ki nem fizetett bérből vásárolta az iskolavezetés.

Köszönet a felajánlásért.

Szurovecz Istvánné SZMK elnök

Március havi programok, rendezvények, a Községi Házban (Blaha L. út 21.)

1. 9-17-ig új ruha vásár
2. 9-11-ig Computeres szemvizsgálat
18-tól Magánosok klubja, nőnap vacsora
6. 8-17-ig Cipővásár
8. 9-14-ig Új ruha vásár
9. 18-tól Gazdakör vacsora
12. 8-16-ig Használt ruha vásár
13. 17.30. Cukorbeteg klubja
14. 13-tól KDNP zárt ülés.
Vendég: Latorcai János
16. 18-tól Nyugdíjas klub Nőnap rendezvénye
22. 10-tól „100 fók Celsius” koncert
24. 10-tól Játsszóház
30. 18-tól Nyugdíjas klub Balyus

Köszönetnyilvánítás

✚ Köszönetet mondunk mindazoknak, kik Hanyecz Mihályné Nándori Terézia és Hanyecz Mihály temetésén megjelenésükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek.

Szurovecz Miklósné és családja

Hanyecz Mihály 1919-ben született Endrődön. Kereskedő segéd lett. A háborúban hadifogságba került. Hazatérve a Tanács megalakulásától kezdve anyakönyvvezető. Sokat dolgozott az endrődi sportért, különösen a sporthorgászatért. Nyugállományba vonulása után is sok társadalmi munkát végzett. Nagy lokálpatrióta volt. 1964-ben vette feleségül Nándori Terézt, aki az alsó tagozatban tanított nyugdíjazásáig. Hű feleség, jó anyja volt két gyermekének. Egy héttel halála után férje is követte őt.

Nyugodjanak békében!

(SZERK)

Fénymásolást vállal az endrődi könyvtár. Árunk: A/3 1 old.: 16 Ft. 2 old.: 24 Ft.

A/4 1 old.: 8 Ft. 2 old.: 12 Ft.

SPORT

A SERDÜLŐK mérlege

Második éve foglalkozik velük Bartolák József testnevelő tanár. Huszonhat igazolt játékos képezi a keretet. A 12-16 év közöttiek versenyezhetnek a csapatban. Közülük 8 az általános iskolás hagyott, szakmunkásképzős és középiskolás.

Hei két alkalommal edzenek. A bajnokságban 12 csapat vesz részt. Legerősebbek: Füzesgyarmat, Szeghalom, Mezöberény, Szarvas. A mieink a 11. helyen tanyáznak. Mindössze két pontot gyűjtöttek két döntelennel. Ebből is látható, hogy fiataljaink még nem szereztek kellő erőnlétet és önbizalmat. Pedig sok ügyes játékos van közöttük. Igaz öt-hat olyan is van, akik hanyagolják az edzést, csak a mérkőzésre jelennek meg. Van viszont 6-7 kiváló, lelkes. A maradék közepes képességű és szorgalmú. Most erőnléti és taktikai fejlesztés a legfontosabb teendő!

Esetenként „csuka” gondjaik vannak, mivel a focicsuka igen borsos árú. Sok segítséget jelent a „kicsik” részére Gyuricza János odaadó segítsége.

A lelkes edző azt reméli: „a fiúk megismélik a múlt évi sikeres szereplést, amikor 5 győzelemmel és 3 döntelennel rukkoltak ki.”

Néhány hír a „nagyokról”

Új emberek: Bócsik és Tóth M. (Jaminából), Hegedűs (Kondorosról), Lipták (Mezőberényből), Timár (Gyomáról).

Távoztak: Tóth Zsolt (Gyomára), és Gardi Tamás.

A felkészülés eddigi mérlege: Túrkeve ellen 6:0-ás, Mezőtúr ellen 5:0-ás győzelem, Az NB III-as Kistarcsa ellen 0:0, és 0:2-es vereség. Még soron következnek: az NB III-as Szarvas, az NB III-as Mezöberény és az NB II-es éllövása a Kecskemét - elleni mérkőzések.

A felkészülés erős és lelkes. A hangulat biztató. A játékedv kifogástalan.

Csak emékeztetőül: 48 éve 1948-ban jutott be a Barátság az NB III-ba.

MÁRTON GÁBOR

Katolikus krónika

márciusi ünnepeink:

- március 19. kedd: Szent József
 március 25. hétfő: Gyümölcsoltó Boldogasszony
 március 31. vasárnap: VIRÁGVASÁRNAP

FONTOSABB ESEMÉNYEK 1996-BAN

1. március 26-29. Szent Gellért záródiploma Velencébe
2. április 14: Bérmálás Gyomán
3. június 30: Szent Gellért ereklyéjének látogatása Endrődre
4. október 5. az iskola kápolnájának fölszentelése, névadás, az iskola falán az adakozók emléktáblájának elhelyezése
5. október 20: bérmálás Endrődön

az iskoláról...

Kedves Szülők! Közeledik az iskolások első osztályba való beíratásának ideje. A Katolikus Általános Iskola szeretettel várja szeptembertől az új elsősöket.

Beíratás nálunk is akkor lesz, amikor a város másik két általános iskolájában.

**Beíratás időpontja iskolánkban: március
 18-19-20-án
 (hétfő-kedd-szerda) 8-17 óráig.**

Szent Gellért püspök II. 980 - 1046

István király első találkozása alkalmával rábízta fiának, Imrénének a nevelését.

Nyolc évet töltöttek együtt Imrével, tanulásban és pihenésben. Itt vehette hasznát, hogy korábban Boiognában jogot tanult. Milyen nyelven beszélhettek egymással? A hercegnek, akit kezdetben papnak szántak, tudnia kellett annyit már latinul, hogy Gellért ezen a nyelven taníthatta. Sőt, bizonyos, hogy görögül is ő tanította meg, amikor eldől, hogy a később trónra kiszemelt Imre bizánci herceglányt kap majd feleségnek.

Nemcsak tanított, ő maga is tanult: ismerkedett az országgal, legalábbis a Szent Márton-hegyének (Pannonhalma) országgrészeivel. Püspöki földadataira készült. Közben valószínűleg háromszor is járt külföldi követségekben. Megfordult Szent Richárd verduni apátnál, akinek akkor 800 kötet könyve volt – a maga idejében európai hírű könyvtár. Földadatainak részeként az akkor a királyi udvarban tartózkodó (később szent) Günther tanácsára hét évet töltött a bakonybéli monostorban, imádság, írás és – különösen szentírási – tanulmányok miatt.

1030-ban Csanád győzelme után a király kezére került Ajtony volt maros-szögi területe, s ő azonnal elküldte Gellértet, már mint püspököt egyházmegyéje megszervezésére.

A bakonybéli monostor szerzeteseivel vonul oda, nyilván a szentpentelei Duna-réven kelve át az Alföldre, s annak akkor még sztyeppén és mocsár öserdőin át Szeged felé, amely akkor – amint a neve mondja – valóban szigete lehetett a Tiszának. Bevonultak Ajtony kán volt fővárosába, a föld- és gerendabástyás Marosvárra. Vajon miért menekültek el innét Csanád ostroma után a görög szerzetesek? Lehet hogy a kolostoruk afféle kancelláriája volt Ajtonynak, ahonnan országa irásbeliségét intézte? A földszintes,

(folytatás a következő oldalon)

A Református Egyház rovata

Március 15-iki ünnepre

1848. március 15-ike a magyar nemzet dicsőséges napja. Ez a dátum mint kiolthatatlan fény ragyog népünk történelmének egén. Büszkén emlékezhetünk azokra, akik nemcsak kiáltani, hanem tenni is készek voltak népünk s hazánk szabadságának kihívásáért.

Egy rövid emlékeztetés: a bécsi március 13-iki forradalom győzelme hírére a pesti radikális ifjúság is zászlót bont. Úgy látják eljött az idő, meg kell mozdulni, tettekre van szükség, ha szabad országban akar élni a nép. Petőfi, Vasvári, Irányi, Jókai és a többiek a pesti egyetemisták élére állnak s elindulnak ki-nyomtatni a 12 pontot és Petőfi Nemzeti Dalát. Szinte órák alatt melléjük áll a pesti polgárság. Rövidesen megalakul az első felelős magyar kormány. Méltók az ő nevüket is tudni: Batthány Lajos, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Széchenyi István, Mészáros Lázár, Eötvös József, Esterházi Pál, Klauzál Gábor és Szemere Bertalan. Első rendelkezéseik nyomán csatlakozik a forradalomhoz a parasztság is. Rövid idő alatt vér nélkül győzött a forradalom az idegen uralom felett. A győzelem titka, hogy össze tudott fogni népünk egy közös cél érdekében.

Mi is egy vérméltó forradalom után élünk. Emlékezésünket és ünneplésünket megkeseríti az, hogy a változások után nem az az úton haladunk, amelyre büszke lehetne népünk. Hiányzik a nemzeti öntudat, a hazaszeretet, a többség érdekeinek mindenek előtt való képviselése - mint közös és legfőbb cél.

Nincs nemzeti öntudat és hazaszeretet, mer ezek helyett egy hamis, képmutató, internacionalista szemléletre nevelődtek a nemzedékek. Azután az egyéni érdek és hasznok határozzák meg a döntéseket és tetteket. Mindezek a mérhetetlen erkölcsi romlás természetes velejárói.

Hol vannak az igazi - korok és rendszerek felett álló - értékek? Mi az, amit értékelnek? - Vajon Petőfi s a márciusi ifjakat hányan csodálják úgy, mint egy-egy rockszórárt, vagy egy-egy akciófilm főszereplőjét? S ebben nem is gyermekeink a hibásak, hanem azok, akik elfelejtették nevelni s akik nem irányították figyelmüket az igazi példaképekre! Nem félreállítani kell a divathullámokkal érkező utóbbiakat, hanem csak egyszerűen megmutatni azt, hogy a világot, a jövőt mindig az igazi értékek hordozói formálták ígéretessé. Rá kell mutatni, hogy az igazság és hűség, az Istenhittel járó szeretet azok az értékek, melyekre - és csak ezekre! - építhető fel egy boldog jövő!

SIPOS TAS TÖHÖTÖM

A Gyomai Református Egyház építési Szeretet Otthonát a Fő út 169-171. sz. ingatlanán. A volt ipariskola és Vince dr. féle ház átalakításával, összeépítésével. Ez év május hónapban 11 férőhellyel indítani tervezzük a bentlakásos otthonot. 2 ágyas szobába - hozzátartozó fürdőszobával- még lehet jelentkezni. Egyházi intézmény lesz, de felekezeti hovatartozás nélkül felveszünk minden jelentkezőt, aki elfogadja feltételeinket. Természetesen csak az adott férőhelyig. Anyagi lehetőségeink szerint az év folyamán szeretnénk még négy szobával bővíteni a májusig megépítettet. Így azoknak is tudnánk helyet biztosítani, akik az első alkalommal nem kapnak helyet. Elsősorban városunkból vesszük fel a jelentkezőket s csak azután a máshonnan érkezőket. Több érdeklődő is van a környező településekről, de jobban szeretnénk, ha a helybeliek jönnének.

A református lelkesi hivatalban lehet jelentkezni.

Címünk:

Gyomaendrőd, Hősök útja 44.

Telefon számunk: 386-841

SIPOS TAS TÖHÖTÖM

Márciusban, minden emberi számítás szerint véget kell érnie a télnek, és me-
netrend szerint meg kell érkeznie a ta-
vasznak. A falusi kertekben bókóiva kö-
szöntgetnek a hóvirágok, bokrok alatt
serényen megbújnak az illatos lilyok.

Az árusok kezében, a piaci csokroc-
kák láttán felderülnek az arcok, hiszen
véget érnek a didergetős éjszakák, felvir-
radnak a reményteljes napok. Talán már a
napocska is kislát, és ahová odatámasz-
kodik, akár melegedni is lehet szétsugár-
zó fényénél.

A lelkünk is felenged a téli közönyé-
ből, hiszen két nevezetes ünnep is szí-
nesíti ezt a bőjti szelektől tisztára seprt
hónapot.

A nagyobbik: a hősök vérével meg-
szentelt március 15-ike. Ahol csak élnek
magyarok szerte a világon, ezen a napon
bepárásodnak a hazatekintő szemek,
megnyílnak a sírásra görbülő ajkak, és
velünk együtt kiáltják az ég felé: „A ma-
gyarok Istenére esküszünk!”

Istenre esküszünk, Igen, hiszen mi
Isten népe vagyunk István királyunk

A Március üzenete

öröksége képpen, és országunk Mária
ország. Hogyne is élne bennünk a re-
mény március idusán, hiszen Mária vi-
gáz ránk, az Ő oltalmazó palástja borul
erre a megfogyatkozott nemzetre.

A másik ünnep a nők napja. Vajon ez
is sugározhat-e némi kis reményt, hogy
az évszakok tavasza meghozza a világ
tavaszát is, és melegedhet a lelkünk a
szeretet sugarában? S a köszöntés, ami
március 8-án olyan hangzatos hangsúlyt
kap, ne csak egyetlen napról szóljon,
felszínesen, megszokásból, hanem
mindörökké tartó tiszteletből, megbecsü-
lésből fakadjon.

Vajon mi nők megteszünk-e min-
dent, hogy ez valóban így is lehessen?
Készek vagyunk-e a lemondásra, az áldo-
zatokra, vállaljuk-e mindezeket szó nél-
kül, úgy ahogy anyáink, nagyanyáink
vállalták?

Kicsit elfelejtettünk édesanyák, fele-
ségek lenni!

A főzőkanál ma már nem éppen

megbecsült házi szerszám, és a ránk rótt
feladat súlya alatt meggörnyedt méltóság-
unk is. Idegesek vagyunk, kapkodók,
nincs időnk a türelemre, nincs időnk a
megbocsátó, engesztelő szóra, és nincs
időnk gyermekeink kezét Imára kulcsolni.
Talán nincs is ilyen gondolatunk, hiszen
mi magunk is elfelejtettünk fohászolni.

Pedig az imádkozó gyermek keze so-
hasem szorult ököbe, hogy sújtson,
hanem meleg simogatásra szelidül, és
segíteni is kész.

Az imádkozó lélekben nincs helye a
rossznak, csak a szeretetnek, a jószágnak.

S ha majd, mi édesanyák is újra rátalál-
unk a hitünkre, az ebből fakadó szeretet
megtanít majd arra, hogy az otthon újra
biztos menedék legyen mindazoknak,
akiket haza várunk, MI NŐK.

Akkor a köszöntés nemcsak formáság
lesz néhány szál hamar hervadó virággal.
A hátatelt szívekben hervadhatatlanul
kivirágzik majd az Istenáldotta békessé-
get kérő, és békességet adó szeretet.

IVÁNYI MÁRIA

(folytatás az 5. oldalról)

nyilván gerendaépületek elhagyottak voltak, és rájuk vártak a
félíg üres városban. Ajtony palotaházában Csanád rendezkedett
be ispánságával. Ők az elhagyott monostorba költöztek, s elkezd-
ték szervezni az ország legvadabb, legmocсарasabb egyházme-
gyéjét, s végigjárták annak alighanem többségében avarokból
álló lakosságát. Gellért a területet mindenekelőtt felosztotta hét
főesperességre, számba vette a keresztény mellett a még pogány
lakosságot is. Templomokat épített, plébániákat alapított.

Nagy gondal tanította az embereket. Ő szoktatta rá népün-
ket, hogy Szűz Máriát Boldogasszonynak, Nagyasszonyunknak
nevezzük.

A marosvári nagy görög monostorban elegendő hely lehetett,
ezért káptalanjának legképzettebb tagjaival, s önmagával a tu-
dóssal, megnyitotta ott főiskoláját, amelynek hamarosan híre terjedt.

Más püspökségekről is küldeni kezdték oda a tanulókat, és
nemcsak a szomszéd Erdélyből, de cseh és lengyel földről is
szállingózni kezdtek a haligatók. A püspökség élete így gyorsan
szárnyra kapott.

Közben meghal Szent István. Részt vettek a nagy király szé-
kesfehérvári temetésén.

Onnét a déli határokról is hamarosan látták, hogyan
gerjed az elégedetlenség az utód, Péter királyságával szemben. A
velencei származású Péter egyáltalában nem volt az a király, akit
Szent István „Intelmei” kívántak. Kicsiny udvari klikk éléről
uralkodott és mint „szolgákkal bánt” a világi és egyházi nagyok-
kal is. Szertelen idegenpártolása és ledérsége miatt elűzték. Utó-
da Aba Sámuel lett. Abának uralmi bázisa úgyszólván csak a
saját kis törzse volt. Erőszakkal és kegyetlenséggel akarta el-
némitani az ellene megnyilatkozó elégedetlenséget. 1044 nagy-
bőjtje alatt Marosváron ötven nemesit agyonvertetett. Szent Gel-
lértet nagyon bántotta püspöki székhelyének bemocskolása.
Ezért, amikor eljött a húsvét ünnepe, felment a szószekekre, és így
kiáltott rá a jelen lévő királyra: „A szent bőjt tartása a bűnösök
megtérésére és az igazak jutalmára adatott; te azonban, ó király,
gyilkos kardoddal megfertőztetted és tőlem elraboltad az atya
nevét, mert ma legkedvesebb gyermekeim nincsenek itt. Azért e
napon semmi bocsánat: nem érdemelsz. Minthogy pedig

Krisztusért kész vagyok meghalni, ime, megmondom neked
a jövődöt. Harmadszor kel fel ellened a bosszú karja és elveszi
tőled az országot, melyet családuld szerzettél.” A latinul értő urak
elhűlve hallgatták e kemény szavakat, és szemükkel intettek a
tolmácsnak, hogy ne fordítsa a püspök szavait. Gellért azonban
keményen rákiáltott a remegő emberre: „Féld az Istent, tiszteld a
királyt! Szavaimat mondd meg!” A tolmács kénytelen volt en-
gedelmeskedni. A király nem merte bántani a püspököt.

Ezekben az utolsó években Gellért, mint aki visszatért ifjúko-
ra irodalmi álmaihoz, hatalmas munkán kezdett dolgozni. Meg-
írta a babiloni fogság alatt a hitük miatt tüzes kemencébe vetett
három ifjú, Ananiás, Azariás és Mizeel himnuszának misztikus
magyarázatát, az Areopagitanak nevezett Dénes misztikájának
abban a fogalmi rendszerében, amely ekkor – a XI. században –
utoljára egyesítette Kelet és Nyugat teológiai gondolkodását. A
Szentírásnak ezt a 92 versét addig még senki sem magyarázta,
vértanúsága miatt ő sem tudta befejezni. Kevés ideje volt az
írásra, pedig még utazásai közben is dolgozott a két fakorongon
előre csikorgó és ponyvával fődött taligaszekerén.

Szentírás magyarázó és teológiai művein kívül más írásai is
voltak még. A 946-os év politikai eseményektől oly viharzó
nyarán feltörték belőle még az egyéb megjegyzések is, Péter
egyházpolitikája, sőt világi uralma, és Aba Sámuel zsarnoksága
ellen. Művét külföldön óriási érdeklődés fogadta, sokfelé olvas-
ták, vagy legalábbis tudtak róla. Aztán évszázadokra elfeledték,
és csak 1724-ben fedezték föl egy kézirat példányát a freisingi
káptalan könyvtárában, de kiadására nem került sor. Pray
György is látta értékét 1776-ban, de szintén nem tudta kiadni.
Végre Garampi bécsi apostoli nuncius – akinek tudósok hívták
fel rá a figyelmét – buzdítására Batthyány Ignác, akkori erdélyi
püspök adta ki Gyulafehérváron 1790-ben, igen nagy hozzáértés-
sel, bár a kézirat hibáival együtt. Feltűnő, hogy a mű Magyaror-
szágon azóta sem tudott megjelenni, ami többé-kevésbé botrány
lenne másutt; egyetlen alapos és modern átvizsgálása az 1938-as
háromkötetes Szent István emlékkönyvben jelent meg, még ma
is érvényes szempontokkal. A magyar földön íródott első teoló-
giai mű föltétlenül nagyobb figyelmet, új, modern kiadást érde-
melne.

(folytatjuk)

Iványi László plébános

Cukorbetegek klubja

- Honnan az ötlet? -
kérdésem Gellainé
Tuboly Zsuzsit, a klub
vezetőjét.
- Az ötlet Gyuláról
származik. Volt egy ren-
dezvény Gyulán, ott Kin-
cses János, a megyei
egyesület elnöke fogta
össze a cukorbetegeket.

Akkor én onnan úgy jöttem haza, hogy megpróbálom itthon is ugyanezt. Ennél a betegségnél ugyanis nagyon fontos, hogy a betegek merjék vállalni, hogy ők cukorbetegek. Nagyon sok ember nem meri felvállalni ezt.

- Te mint cukorbeteg, miért tartod fontosnak a klub működését?

- A cukorbetegnek rendszeresen szedni kell a gyógyszereket, de igazából a diétán múlik minden. Azt mondják neki, hogy egyen 180 gr. szénhidrátot naponta. Hogy miből tudja ezt összehozni, erről sokat kell beszélni. A klubban sorra vesszük: tíz deka krumpliban mennyi a szénhidrát, mennyi van a borsóban, melyik szívódik fel gyorsan, melyik lassabban. Egyszerűen aprópénzre váltjuk a legfontosabb tudnivalókat.

- Hasznos dolog lehet a tapasztalatok megbeszélése is.

- Igen. Ilyenkor jönnek elő a konyhai praktikák, például ki hogyan csinálja a piskótát, hogy az legyen szép magas is, jóízű is, de cukor se legyen benne. Ezekből a közvetlen beszélgetésekből sok olyan dolog is kiderül, ami az orvosi rendelőkben esetleg nem. Még mindig sokan nem ismerik fel önmaguknál azt a jelenséget, amikor hirtelen lemegy a vércukor szintje. Fontos tudni, hogy mit kell olyankor csinálni.

- Változnak a diétával kapcsolatos szakvélemények is.

- Igen. Ma már egészen más egy diétás rendszer, mint akár 10 évvel ezelőtt is volt. Akkor azt mondták, hogy húst hússal egyen a cukorbeteg, ma inkább azt mondják, hogy babot együnk és spagettit, csak nem úgy elkészítve, ahogy azt a magyar ember szokta.

- Hanem hogyan?

- El kell jönni a klubba, ott beszélgetünk erről.

- Ki kezdeményezi ezeket a beszélgetéseket?

- Általában én. Minden találkozásra beviszek egy-egy témát, és ki-ki elmondja a maga tapasztalatát. Előadásokat is hallgatunk időnként. A klub vendége volt nem régen Dr. Szentgyörgyi Csaba belgyógyász is. Sok hasznos dologról

beszélgettünk.

- Milyen előnyhöz juthat még a klubtag?

- Van egy vércukorszint-mérő gépünk. Ez folyamatosan kézben van, bárki hazaviheti, és étkezések előtt, ill. után megmérheti a vércukorszintjét. A klubtagok rendszeresen kézhez kapják a Diabetes újságot.

- Anyagilag mit jelent a cukorbetegség?

- Régen ez úri betegség volt, csak ők engedhették meg maguknak azt a diétát, amire a betegség rákényszeríti az embert. Ha erről az oldalról nézzük, sajnos ma is úri betegség, egyre inkább az.

- Rendezvénye van a klubnak?

- Az idén is volt már egy közös vacsoránk. Jól sikerült, szeretünk egymás társaságában lenni. Finom volt a halászlé is, a birkapörkölt is, Ambrózi Laci bácsi főzte. Krumpli csak kevés fogyott.

- Tánc volt?

- Hogyne, énekelgettünk is. Takács Matyi gondoskodott a jó hangulatról.

- Itt?

- Azt hiszem a büfének nem hoztunk igazán nagy forgalmat: diabetikus üdítők voltak főleg. De a jó hangulatunkat ez nem befolyásolta. Sokan segítettek a rendezvényt: Szabó Lajos zöldségboltos, a hálnak is csak a felét kellett kifizetni Földvári Imrének. Segítettek még: Várfi András, Farkas Máté, Balázs Imre, Dávid István, Czikkely Imréné és a Sikér GMK.

- Terveitek?

- Belgyógyászt, természetgyógyászt hívunk majd meg. Hamarosan lesz egy fontos előadásunk: Dr. Gede Margit főorvost várjuk március 13-án fél hatkor. A cukorbetegség egyik szövődményéről beszél majd, a szem bevezetéséről. Kívülállóknak is meghallgathatják.

- Ki lehet klubtag?

- Bárki. A tagdíjunk jelenleg havi ötven forint.

- Csak endrődi tagjaitok vannak?

- Nem. Gyomáról is többen átjárnak. Ez egy gyomaendrődi klub. Az endrődi Közösségi Házban indulunk, s azt hiszem ott is maradunk. De az összejöveteleinket a buszhoz igazítjuk, és mindig figyelünk arra, hogy a gyomaiaiak is ide tudjanak éni és vissza is elérjék a buszt.

- Mikor vannak a klub összejövetelei?

- Minden hónap második szerdáján fél hatkor. Mindenkit szeretettel várunk.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

A Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány Kuratóriuma nevében tisztelettel és szeretettel megköszönjük azoknak a részvételét és támogatását, akik idén is megtisztelték bennünket jótékonyági estélyünkön.

Örömmel tölt el bennünket, hogy idén még többen jöttek el és többet áldoztak, mint egy évvel ezelőtt. A szponzorok támogatása révén 180.000,- forint gyűlt össze! Harmadik éve, hogy ezt az estélyt megrendezzük, de ilyen magas összegű jótékonykodásra még nem volt példa!

Nem is jöhetett volna létre a vállalkozók, magán emberek támogatása nélkül, akiknek ezúton nyilvánítjuk köszönetünket: AGROFÉM KFT, CORVO BIANCO SCHUH BT, LIZÁK ISTVÁN ÉS NEJE, DREHER SÖRÖZŐ, TURUL CIPŐ, PEGAZUS TOURS UTAZÁSI IRODA SZARVAS, MARZÓL CIPŐ, WATT VILLAMOSIPARI GMK, JULI ÉS BABI ÉLELMISZER, CSIKÓS JÁNOS, BELA

Köszönet...

IMRE ÉS NEJE, HITTEL A HOLNAP IFJÚSÁGÁÉRT ALAPÍTVÁNY, KÖRÖS BÚTOR KFT, VASSNÉ SOMOGYI ETELKA DÉVAVÁNYA,

DR JÜRGEN EICHLER, VASZKÓ ANDRÁS, VÁRFI ANDRÁS, VILÁNYI ATTILÁNÉ, KESELYÖSI KFT, RAISCHLE SPORT KFT, THERMIX ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET, ROSTÉLYOS HÚSBOLT, HERBALIFE (FEKETE LÁSZLÓNÉ ÉS MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET), EXKLUZÍV NŐI RUHÁZAT.

Külön köszönetet mondunk Hunya István vállalkozó úrnak, aki rendelkezésre bocsátotta cége autóját és éjjel után a gyomai és endrődi városrész között a vendégeinket hazaszállította, mindezt ingyenesen!

Az embernek jó érzés kapni, de még nagyobb adni, támogatni egy jó ügyet, hittel, szeretettel, és áldozatvállalással, támogatni a jövőt, a jövő ifjúságát! Köszönjük!

Minden értelmes embert kell, hogy érdekeljen hazájának, és benne szülőfalujának története. Most, hogy Isten kegyelméből - ezen a huzatos helyen van hazánk ezeregy száz éve - sokan szeretnék tudni, hogy a honfoglalás előtt itt milyen népek, kik éltek ezen a területen. De még azt is kutatja a mai régészet magas technikával, mióta élnek itt népek, emberek.

A millicentenárium alkalmával minden település úgy készül ünnepelni, hogy az eddigi régészeti kutatások által felszínre hozott dolgokat, tárgyakat, szellemi anyagot igyekszik bemutatni.

Az elmúlt 40 év alatt ezekkel a dolgokkal nem volt szabad érdemben foglalkozni, mert hamar megvagdolták nacionalizmussal, ami tönkretetett sok munkát, és embert.

Ahhoz, hogy megértsük, ezen a helyen évezredek óta élnek emberek, röviden át kell tekintenünk a korokat, történelmi és régészeti szempontból is.

Így ez az ismertetés a Millicentenárium méltó megünneplésére folytatásos lesz.

A leírt dolgokat könyvekből, archeológiai értesítőkből, tehát tudósok által leírt anyagból állítottam össze.

Nézzük, mi is volt itt sok-sok ezer évvel ezelőtt, ami ma is megvan? Hát az édes anyaföld és a mi kedves folyónk kanyargott körbe-körbe: a Körös. Ennek az életadó folyónak a tudósok által ismert első neve: Crisis (röviden: Cris) volt. Ennek a latin szónak a jelentése: kör, körös, hiszen annyit kanyargott, hogy más nevet nem is adhattak volna neki. Ennek a szónak a fordítása a mai név. Mert jó vízi folyó volt itt, jó termő rétek, így a földtörténet minden szakaszában éltek itt emberek. Nézzük a korokat. Nekünk nincs módunk minden korról részletesen foglalkozni, csak rövid jellemzéssel.

Őskor: 1. Neolitikum, (kőkor)

2. Rézkor,
3. Bronzkor,
4. Vaskor

Ezen a területen, ezekben a korokban különböző népek laktak itt, különböző kultúrákat hoztak létre. Az ásatások nyomán régészek állapítják meg a leletanyagból, a cserepek díszítéséből, hogy mely korokból való. Meglepődik a kedves olvasó, hogy Endrődön közel 300 lelőhelyet tart nyilván a régészet. Az érdekes az, hogy az egymásután következő korok emberei ugyanarra a helyre telepsznek le. Így az ásatásnál mennél mélyebbre hatolnak le, annál régebbi

Régészeti ásatások Endrődön I. Az őskor

Körös-kultúra – 6 ezer éves csontváz

korok eszközei jönnek felszínre. A kultúrákat a lelőhelyekről nevezték el. A mi Körösünkről egyfajta edényminta alapján nevezték el a „Körös-kultúrát”. Így, ha messze a Körös vidékétől hasonló mintázatú edény kerül elő, máris a „Körös-kultúrához” sorolják.

A neolitikum gyakori leletei: kőbalta, tároló edények, csiszoló-örlö kövek, háló- és szövőszék nehezekek, nyúzó kések, hajító kövek, kisebb-nagyobb nem korongolt edények, nyílhegyek, (nem fémből), zsurgított csontvázak. Endrőd területén számtalan helyen igen sok ilyen tárgy került elő. Budai Béla egykori csejti tanító, ősi mélyszántás idején egy tanteremnyi edényt gyűjtött össze. Kisebbs-nagyobb, fél, egész, negyed, edényeket. Ugyanilyen sok edénytöredék került elő a Sóshalom Endrőd felé néző oldalán. Sehonnán nem jött segítség összeszedni, és így a következő talajművelés alkalmával elaprózódtak a leletek.

Természetesen a hatalmas gépekkel történő szántások esetében a cserepek vegyesen kerülnek felszínre. Itt a régészek szaktudásuk alapján válogatják és határozzák meg a korukat.

A „Lyukashalomnál” Csejten, Móra Ferenc által épen kiásott edény is így került elő ebből a korból. Fekécs Ignác

bácsi (lakott a Dózsa u.) édesapja bejelentése alapján és segítségével, látható az edény a „Szegedi” Móra Ferenc múzeumban.

A Fazekasnak nevezett endrői részen találtak egy olyan eszközt, mint egy mai tejeskőcsög fedele. Sokáig őriztük a polgári iskola egyik helyiségében lévő gyűjteményben. Maráz Borbála régész meglátta és elkérte tőlünk. Mi szívesen átadtuk neki. A cserép belső részén egy pálcikaszerű emberalak állt terpeszállásban. Amint megtudtuk, ez egy kőkori pecsételő volt. Igen értékes lelet. 1971-ben Münchenben tartott kiállításon ezt a kort, vagyis a neolitikumot, hazánk ezzel a tárggyal képviselte.

Mindazokat tisztelettel említjük meg, akik a leleteket beszolgáltatták, nem pedig fillérekért eladták. Hiszen hazánk történetének jobb megismeréséhez segítettek hozzá a kutatókat.

Minden korból sok ezen a területen a lelet. A réz- és bronzkoriakat együtt említem meg.

Bronzkori töredékek kerültek elő Csejt-Földvári tanya környékén, Csejt kőhalom környékén.

Polyákhalmi-dűlőn a Hegedűs tanya mellett egy bronzharang alsó részét is megtalálták a régészek.

Sterczula Jenő hajdani endrői gyógyszerész bronzkori lándzsahegyet talált. Az egykori újság azt írja róla „Sterczula Jenő és társai lelkesen kutatják a falu régészeti emlékeit.” A lándzsahegyet a gyulai (EFM)-nak adományozták. (1926-ban) Ujházi Sándor „ének-lész” a gyulai múzeumnak adományozott 2 bronzkori nyílhegyet. (Ujházi Sándor, a mi Ujházi Miklósunk édesapja.)

Egykori tudósítások a leletekről, melyeknél a kormeghatározás bizonytalan:

Békésmezei Közlöny 1876. „Salacz Krisztina endrői lakos 2 db bronzgyűrűt adományozott a gyulai múzeumnak.”

A sok lelet közül kiemelkedik az „Endrői sisak”, melyről csak röviden emlékezek meg, mivel a mai tudományos megállapítás már nem egyezik meg az 1874-es leírásokkal.

„A magyarországi őskor egyik legismertebb, mind hazai, mind külföldi kutatás által sokszor tárgyalt leletét, az endrői bronzsisakot találtak. Kovács István endrői bíró úr, az ottani Hármaskörös medréből halászok által felszínre juttatott sazoktól általa megvett egy lovagkori veres ércsisakot.” Eddig a Békés c. újság 1874. nov. 22. oldal. De a sisakról, hovatartozásáról bővebben a következő számunkban írok.

Vaszkó Irén

Az 1630-tól 1685-ig terjedő időszakban Endrőd nem néptelenedett el ismét az 1598-as pusztuláshoz hasonló módon, bár azt, hogy az előző részben említett „szökött jobbágyok” és leszármazottaik voltak-e lakosai, vagy mások – sajnos források hiányában nem lehet meghatározni. Rendel-

kezésünkre áll viszont egy nádori oltalomlevél 1663-ból, amelyet két nemesi birtokos, Szöllősy Mihály és Borbély Ferenc kaptak endrődi birtokukra. Utolsó lakosai közül Csamai István nevét ismerjük, aki 1680 körül tanúskodott egy Mezőtúr és Szarvas között folyó határperben.

Bécs 1683. évi sikertelen török ostroma után elkezdhették a török kiűzése Magyarországról. 1685-87 között elnéptelenedett az egész Békés megye. Hogy a gyulai török várórség semmiféle élelmet ne találjon a megyében, a lakosságnak az észak felől szomszédos területekre kellett költöznie. Ekkor valószínűleg 1685-ben vált lakatlanná Endrőd is. 1695. január 12-én Gyula várát a török helyőrség feladta, s ezzel Békés megyében véget ért a török megszállás. A megye, mint fegyverrel visszahódított terület, az Udvari Kamara (Hofkammer) igazgatása alá került, s kincstári kezelésben is maradt egészen 1720-ig. Lindner Ferdinánd királyi tisztartó 1696-ban bejárta a Gyulához tartozó helységeket, de értéküket nem közölte, „...minthogy ezek valamennyien romokban hevernek és lakatlanok.” Endrődről a következőket írta: „Endrickh (Endrőd) már igen régen pusztta és lakatlan.” 20 ház helyét számolta össze, és 150 holdra becsülte használható szántóföldjét.

I. Lipót császár (1657-1705) 1699. december 2-án Löwenburg Jakab udvari kamarai tanácsost nevezte ki Békés vármegye főispánjává. Az a tény, hogy az első tisztikar (alispán, jegyző, szolgabíró stb.) csupa más megyei nemesből állt, nemcsak a megye gyér lakosságára utal, hanem jelzi a bécsi udvar magyar köznemességét sújtó politikájának „eredményességét” is. A régi birtokos családok legtöbbje hiába próbálkozott a török időkben elhagyott birtokai visszavételével, a sok formáság, leszármazás igazolása, fegyverváltás fizetése (a birtokok értékének kb. 10%-a), a birtokba való beiktatási irat felmutatási kötelezettsége miatt nem sikerült birtokaikat visszaszerezniük. Nem kapták vissza birtokaikat Endrőd hajdani nemes családjai sem. Hasonlóképpen sikertelen volt a török megszállás utolsó éveiben szétfutott jobbágylakosság visszatelepelési kísérlete is. A Rákóczi szabadságharc első évében, 1703-ban a gyulai rácok végigdúlták az 1699 és 1703 között újratelepült falvakat, köztük Endrődöt is. Ismét elnéptelenedett az egész Békés megye, s csak 1711-től, tehát a szatmári békekötés évétől figyelhető meg egy folyamatos, de elég lassú benépesülési folyamat, amely tart egészen 1720-ig. Ebben az időszakban visszatértek a régi lakosok, vagy azok leszármazottai, akik a háborúk alatt a szomszédos, a harcoktól jobban megkímélt megyékben találtak menedéket (Bihar, Szabolcs). Velük, illetve közvetlen utánuk jöttek az említett megyékből ottani ismerőseik, rokonaik, azoknak a falvaknak lakói, ahol menedéket találtak.

Fejezetek a régmúlt időkől

III.

ENDRŐD ÚJRATELEPÜLÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI I.

Ezek a lakosok túlnyomórészt református magyarok voltak, de ekkor megfigyelhető a szlovákok beköltözése is. Békés megyében ez idő alatt 14 elhagyott középkori falu helyén létesült új település, de Endrőd még nem volt közöttük. Hivatalosan az endrődi pusztta (praedium Endrőd) lakatlan, elha-

gyott helyként volt nyilvántartva.

A lassú benépesülés és gazdasági fejlődés ugrásszerűen felgyorsult, amikor Harruckern János György osztrák élelmezési alezredes 1720-ban megkapta az egész Békés vármegye kb. 4/5 részét kitevő gyulai uradalmat, ahová Endrőd is tartozott. Harruckern 1722-ben elnyerte az indigenátust (honosítást) is, majd 1723-ban az eredetileg zálogbirtokként kapott hatalmas uradalom is végleg a tulajdonába került. 1729-ben megkapta a magyar bárói címet, és 1732-ben főispáni kinevezése teljessé tette hatalmát Békés megyében. Az „új földesúr” felhívást intézett az ország lakosságához, s a birtokára települőknek földet, különböző kedvezményeket, és szabad vallásgyakorlatot ígért. A felhívásra tömegesen érkeztek (szöktek) a megyébe a már említett Biharon és Szabolcson kívül Heves és Borsod vármegyéből zömmel magyarok, illetve Nógrád, Hont, Gömör, és Zolyom vármegyékből magyarok és szlovákok. Az evangélikus és katolikus szlovákok jelentős szerepet játszottak Békés megye későbbi nemzetiségi és kulturális „arculatának” kialakulásában. Érkeztek lakosok még tolna megyéből, Moson, Pozsony és Nyitra vármegyéből, és kisebb számban az ország egész területéről. Harruckern nemcsak magyarországi területekről, hanem német földről is hívott telepeket, s jöttek románok is. A tömeges beköltözés az 1730-as évekre ugyan mérséklődik, de folyamatosan tart egész a XVIII. század 50-es, 60-as éveig, s később sem szűnik meg teljesen.

Harruckern báró – amint már szó esett róla – jelentős kedvezményeket ígért a telepeseknek, s az ígéretét be is tartotta! Az állami adó csökkentését nem sikerült ugyan elérnie, de egyéb kedvezményekkel valóban könnyített a jobbágyok terhein. Birtokain a nem katolikusok is felépíthették templomaikat, gyakorolhatták vallásukat, az egyházi tizedet pedig Harruckern megvette, s örökre jobbágyainak ajándékozta. A földesúrnak járó adót és különböző szolgáltatásokat nem urbáriumban, hanem időre szóló contractusokban (szerződéseken) állapították meg, a robot minimális volt. A szolgáltatásokat a szerződésben nem családokra lebontva, hanem az egyes helységek lakóinak egészére határozták meg, s a lakosok előljárói oszthatták szét a terheket. Ezekre a kedvezményekre bizony nagy szükségük is volt az újonnan érkezett telepeseknek, hiszen a hosszantartó török hódoltság, illetve a gyakori háborúk miatt elnéptelenedett, elvadult, mocsaras, fátlan, kietlen vidékre érkeztek, s szó szerint a semmiből kellett a régi falvak romjain új életet teremteniük!

Birodalmi oldal

Volt egyszer egy tanyavilág

Az édesanyja fia, amikor már a háta mögé rúgja a hetedik X-et is, igencsak mértékkel harmadolja álmatlan hajnalait, s ha elszármazott onnan, úgy ugyanvalóst odahaza kószál születése földjén. Készbeteszti lelkiismereti számadását, rendezetlenül né érje az utolsó megszólítás. Még az álmai is hazakóborolnak, miként legutóbb, tegnapelőtt, én is az Ugarak-Páskomok határán lévő, öt nemzedéket kiróppentő tanyánkról gyalogoltam az Ugari-iskola III. osztályába, s míg a mezsgyefüveket tapodtam, azt ismételttem földrajzból, hogy: Endröd nagyközség a Gyomai-járásban, a Hármaskörös partján fekszik, és lélekszáma eléri a 13 ezret is... S közben körbeszépkedtek az álomlátás takaros, ákácás tanyái, melyekben többségükben Timárok, Hornokok, Vaszkók, Dávidok, Fülöpök, Ugrinok, el, egészen a Janurikkokkal ékes szarvasi határig. S amerre még a kutyák is farkosóvalva, köszöntve csaholtak reám...

Hanem az ilyenkor felriadás rendszerint szíven is öklöz, s nem csupán azért, mivel a megidézett már a fellegek fölül mindörökkéznék vissza dicsértésemre, hanem mert „volt, volt, volt egyszer egy tanyavilág” ködlenek azok a halálba küldött hajlékok, a 13 ezret is elért ősök pedig ötezer alá kortársultak, ha annyian is lennének...

S szíven markol a kérdés: Miért? Hiszen a gyermekkorom megidézett idejére már a háromszorosát rajzolta ki Endröd Újirázra, Ecsegfalvára, Bucsára, Szarvas décsi határszegletére, sőt Amerikába. Vigyorogtunk a legendán, hogy talán Columbus is endrödi Galambos lett volna, aki San Salvadorban már munkakereső endrödi kubikosokkal találkozott. Aminek felközlésén ma is felnyeritek ugyan, de bárhogyan is osztom az ötöt a hattal, csak csak oda érek vissza, ahhoz a kereszúthoz Tanyáid!

1948 hátulján még 10 ezer fölötti (már hunyátlan) Endrödre tértem vissza a GULAG-ról, pedig közben a földreform Dunakörmöldöt, Németkért, Körösújfalu népesített belőlünk (az ezeregy pártikárról, négyelemis órnagyokról, munkásigazgatókról nem is szólván).

A történelem az élet tanítómestere, lépünk hát vissza sok-sok nemzedékekkel.

Tudott, hogy a honszerző magyarság kétfős rendszerben települt: téli (tehát állandó), és nyári (tehát változó) szállással rendelkezett. Szarvason ma is azt mondják a szeretetreméltó tót atyafiak: Táyeme na SZÁLLÁS! Megyek a tanyára! Ugyanis az öregszülők, aprócska gyermekek falulakók voltak, a templom, iskola közelében, míg a dolgos fiatalok a nyári szálláson (tanyán) legeltettek, szántottak, vetettek, gyarapodtak, olyan példás „endrödi” autarchiában (önellátásban), hogy a bajuszkirály Bokros is inas lehetett volna náluk, ha kiskanász nem is! Pedig a tízezezrek huszonezer holdas, vegyes-értékű „földszükében” éltek, a fél gyomai, szarvasi, ványai határt bérelték, vagy cselédként művelték hozzá. A földtelenjük addig cselédkedett, míg negyedessé, harmadossá, felessé, majd haszonbéressé viaskodta magát, s az emberölésnél csak az jelentett égbekiáltóbb vétket, ha valaki eladta, és nem megvette a földet. A szentek-szentjét, a VAN-KÁT!

Kibőjtötték eleink még az uraságokat is. A múlt század huszas éveiben a tönkrement Haruckern oldalági örökös Stockhammer grófok, és Dreschel bárók eladták a mintegy harmincezer holdas endrödi-gyomai „birodalmukat” a frissen nemes Wodiáner Sámuelnek (nálunk Vonyágyernek hívták), kinek katolizált fia báró Wodiáner Albert,

nejével Atzél bárónővel a gyomai templom-ékszerdoboz oldalkápolnájában nyugoszik, s jóságos embernek mondták. Őseink tőlük kerek évi összegben váltották meg a földesúri elvárásokat, a regáliákkal (piac, vásártartás, malom, korcsma stb.) egyetemben. Hat krajcárért lementek a tárképről is. Erdélyből úszatták a fát, Váradról hozták a sót, maguk „húzták” a vályogot, ásták a kutat, lekáromkodták az angyalokat az égről, de Radnára gyalogoltak búcsút nyerni, s aki közéjük rendeztetett (Rózsahegy Kálmán), abból olyan endrödit varázsoltak, hogy még a Miatyánkot is vacerül mondta!

Hanem „Janosom Kadarom” betette az ajtót! Bátyáim hajnali kettőkor kelve tizenkilométerekről jártak a nagylaposi tehenészetbe. Ha az 1.200 négyszögöles portáról kinézett a tyúk, jött a csösz: bírság! Csonkult a háztáji, kuncogott a krajcár, pedig az endrödi szövetkezetek még nem is tartoztak a lázárók sorába. Félrevert a harang...

Az ifjúság elfelé, s én, a börtönből szabadulván, ha a rendőri felügyelet pályaválcán megengedte, hazafelé. Köni a gátat!

A tanácselnök, Czikkely Miklós nem volt eldobnivaló ember. Értette a szót, de a megalázó pártalarendeltség elől az aikoholhoz menekült. Felkerestem hirtelen kerekedett népművelő javaslatommal, ami az akkortájt írt s Fehér Lajos szeghalmi ismerősöm gyámolító tetszésével találkozott Szórtarisznya című regényem vajúadásából keletkezett. És pedig: A kondorosi és szarvasi kövesutak közötti párszáz holdas területet a Vásártér és az Öregszőlők (Kertek) között belterületesítsek, és mérjék ki 500-600 n. öles portánként a tanyahagyó parasztoknak, hogy életformájukat folytassák. A válasz: NEM! Könnyes szemmel ezt nyögte Czikkely: „Úgy döntött a párt, újkulákokat nem csinálunk!” S mérték az úgynevezett Csókási-zugban 300, a Ligetben 120 n. öles portákat, míg Gyomán, olcsóbban 400 kvadrátosokat kínáltak Kéri Sándor bátyámék, mintegy 150-200 „átcángált” endrödi családnak, mely lélekszámban közelítette az ezret.

S itt szakadt meg végleg a part!

S ezzel még az erkölcsi, tudati, lelki, szívet-tíró kártételekről nem is szóltam...

Ki-ki gondolja mindezeket önmagában tovább, én lelki kézenvezetőmhöz Tamási Áronhoz menekülök, könnyhullatásos szülőföld-vallomással olvasva újra meg újra:

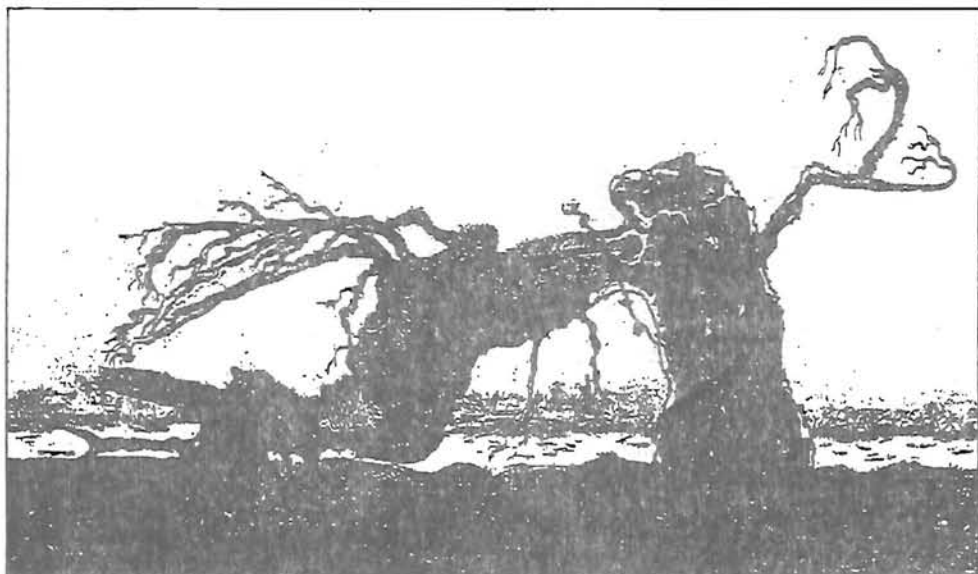
„Valósággal nyúgbe ver valami különös érzés, amelyhez hasonlót soha semmi sem ébresztett bennem, csak a föld, hol ringott böicsóm.”

„És nem tehetünk egyebet: Hordjuk ezt az örökös, láthatatlan bilincset, mely egymagában is elég volna arra, hogy az ember szabad soha ne lehessen. S még úgy a legjobb, ha megadással hordjuk és rozsdáit magunk takarítjuk, mert aki lázadva összetöri ezt a kelyhet (ti. a honszeretetét TM), a hegyeket teszi egyenlővé a sík földdel, hogy zugot magának sehol ne találhasson...”

S ha igényelné az áment, ez légyen:

Volt egyszer egy tanyavilág...

TIMAR MÁTÉ

Korhadtt fa - Bella Rózsa, 1983.

HELYTÖRTÉNET

Régen volt, hogy is volt...

Részletek az endrődi Historia Domusból.

(Előzmény: Városunk: III. évf. 2. sz.)

1924: „...Teljes gazdasági és pénzügyi leromlás (egy aranykorona = 17 000 papírkoronával). Iparosoknak, kereskedőknek számai jutottak csődbe, az állatárak rohamosan estek... A (falutól) minden évben 5-600 leány távozik summás munkára...

Szent Lászlótelep - így neveztem el újabban a Kondorostanyát (Ma: Hunya).

A tantestületben is változást eredményezett az új év. Bencze Sándor, Szebeny László és Csáki Béla öreg tanítóink nyugdíjba vonultak. Hosszú, derék, dicséretre méltó munkásságáért Bencze Sándort XI. Pius pápa ösztönsége a legmagasabb kitüntetések egyikében részesítette, aminő egyszerű polgárt érhet: Pro Ecclesia... érdemrendet adta neki.

Nagy esemény volt a polgári fiú iskola I. osztályának megnyitása 1924 szeptemberében.

Folyó évben befejeztük a központi leányiskola átalakítását...

A gyomavégi iskola mellett új tantermet létesítettünk. A többi iskolában is alapos renovációt végeztünk.

Az új beiskolázási törvény minden szigora dacára is tankötelesink nagy része (30-40 %) csak november végén kezdik a tanítást és áprilisban cselédnek, pásztornak szegődnek el...

A halottak száma 54 felnőtt és 119 gyermek. Tüdővészben 66, bélhurutban 31 halt el... A születések száma 446, törvénytelen 17 volt...

1925: „...Február elsején villanyvilágítás kezdődött Endrődön... A villany jól működik a lakosság öröme. Fő érdem az Endrődi Szövetkezeti Malom vállalkozó szellemű igazgatóságát illeti.

A... Minisztérium újabb 200 milliós segélyhez juttatta a hitközséget. Az öregkerti (Öregszőlő) új két tantermes, csinos, tanítói lakással ellátott iskola felépítése céljából.

Október 14-én a plébános tizedmagával római jubileumi Zarándckútra indult. A plébános távolléte alatt a község díszpolgárrá választotta Rózsahegyi Kálmánt, a Nemzeti Színház tagját.

Régi kívánsága valósult meg a községnek, amikor a vármegye - Brém Lőrinc prelátnak és Csernus plébános utánjárására a község belterületén - az Andrássy úton (ma: Blaha Lujza út) 800 méter utat kiköveztetett.

A kultúr-előadásokat az elmúlt évben is nagy buzgalommal szervezte Koczás Sándor polg. iskolai igazgató vezetése mellett a tantestület. A Szent Imre dalegyet kitűnő énekével szép közösséget vonzott az előadásokra.

Csernus Mihály plébános... az iparostanonc iskolát is erőteljesen fejlesztette két új tanterem és tanerő beállításával...

A halottak száma 248, ebből 105 gyermek. A tüdővész és a gyomorhurut sok áldozatot kívánt...A születések száma: 529. Törvénytelen 18.”

1926: „...Iskolánk fejlesztése... rohamléptekkel halad előre. A központi fiú iskolához három egybe-nyitható tantermet építettünk. A polgári négy osztályos vegyes iskola itt nyert ideiglenes elhelyezést.

Befejezést nyertek továbbá: a két tantermes, oltárfülkés, külön tanítói lakással ellátott öregkerti és kondorostanyai iskolák is.

A Kereskedelmi Minisztérium Endrődnek két vásártartását engedélyezte.

Ebben az évben 432 gyerek született. Ebből halva 13. A törvénytelen gyerekek száma hétfő: több, mint 1925-ben. Az elhunytak száma 247. volt. 129 felnőtt, 118 gyerek.

1927: „...Ha Isten segítségével sikerül befejezni az új polgári iskolát, akkor Endrőd Békés megye iskolákban leggazdagabb községe lesz.

Községünk halad! ...Megkezdték a betonjárda építését... Megkezdték a Kondoros felé vezető úttest kikövezését.

...A templom körül új vaskerítést csináltattunk.

Négy osztályos polgári iskolánk Koczás Sándor igazgatása alatt szépen fejlődik... egy kitűnő hangú pianinót szereztünk be.

A helyi kulturbizottságot pedig Békés vármegye egy új mozi-géppel ajándékozta meg, és egy népkönyvtárat ajándékozott az iskolának.

A templomba is bevezettük végre a villanyt.

Ebben az évben 429 az újszülött. Törvénytelen gyermek 15. Az elhunytak száma 270, ebből felnőtt 155, gyermek 115.

Hornokné Németh Eszter

Az endrődi plébánosok névsora

1. Pochuch Imre 1717-1733
2. Sztankovics János 1733-1753
3. Lapcsánszki György 1753-1761
4. Negyelák György 1761-1764
5. Lányi Mihály 1764-1772
6. Pálffy Sámuel 1772-1780
7. Barits Valentin 1780-1785
8. Bikály Péter 1785-1788
9. Homonnai Zsigmond 1789-1796
10. Jánosy József 1796-1805
11. Csák Ferenc 1806-1816
12. Kricsfalusy Ferenc 1816-1826
13. Lábos János 1826-1840
14. Huzly Károly 1840-1852
15. Schiefner Ede 1852-1889
16. Dobos Lajos 1889-1889
17. Grócz Béla 1889-1900
18. Zelinka János 1900-1922
19. Csernus Mihály 1922-1946
Dávid Béla 1945-1946
Pálóczy János 1946-1947
20. Libór István 1947-1952
21. Révész István 1952-1966
22. Mátai-Tóth József 1966-1971
23. Marosvári Pál 1971-1977
24. Tímár Mihály 1977-1982
25. Réthy István 1982-1989
26. Iványi László 1989-

A Historia Domust (Plébánia- és helytörténeti könyvet) a mindenkor plébánosok voltak kötelesek vezetni. Ezt a könyvet a Városi Könyvtár vezetője, Hornokné Németh Eszter gondos munkával hónapról-hónapra közkinccsé teszi. Úgy gondolom, hogy kiegészítésül érdemes mellé leközlönnöm a plébánosok névsorát. Így az időpontok segítségével be tudjuk azonosítani a neveket, és látjuk, hogy kinek mi (volt) köszönhető.

Akinek a neve előtt nincs sorszám, az nem kinevezett rendes plébános volt, hanem csak plébános helyettes (valami miatti ideiglenes jellegű).

A név utáni évszám az endrődi plébánosság időtartama.

Közreadja:

Iványi László plébános

THERMIJX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET
5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- ◆ Vállalkozunk magasépítési munkák teljes kivitelezésére, épület-felújításra, karbantartásra
- ◆ Osztályozott adalékanyagból bármilyen betonkeveréket előállítunk Meleg vízzel való keverésre, illetve vegyszeradagolásra van lehetőség.
- ◆ Készletünkön lévő különböző színű bútortalapat méretre vágjuk és elfőlíazzuk
- ◆ IKARUS 37 személyes autóbusz bérelhető. Hosszútávú igénybevétel is lehetséges.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-lányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
14-41-es méretig

Gipészek, figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélest rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegy u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.
☎/Fax (66) 386-896
☎ (30) 457-143
Női-, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártót!

Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ⇒ francia ágy (160 cm) 37.900-tól
 - ⇒ TV állvány 6000
 - ⇒ ülőgarnitúrák 4 db-os, 68.000-tól
 - ⇒ kiegészítő és kisbútorok reklám áron!
- Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1. sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

MŰANYAG AJTÓK ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.
Tel/Fax: 66/386-879

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobó I. J. I. 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 03-66/386-578 Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrői Szervezete
Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,
Gellai József, Hornokné Némaeth Eszter, Iványi Mária, Marsi Jánosné, Márton Gábor, Ungvályi János, Vaszkó Irén
Felelős Kiadó: Vaszkó András

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1